

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Rik van den Bos
Titel	Solness
Jaar	2012
Uitvoering	Toneelschuur Haarlem / Joost van Hezik

Copyright (C) 2012 by Rik van den Bos

Solness

They gave you life, and in return you gave them hell

Personages:

- Halvard Solness** – Projectontwikkelaar 61 jaar.
Hilde Wangel – Meisje, dochter en Engel. 22 jaar.
Aline Solness – Vrouw van Halvard Solness 63 jaar.

Een verlossing in 10 scènes.

De succesvolle projectontwikkelaar Halvard Solness rijdt 's nachts na een bespreking in de provincie terug naar huis in zijn auto uit het hogere middenklasse segment. Hij verliest de macht over het stuur en sterft. In de flits vlak voor het sterven begeleidt een oude bekende hem door het filmpje van zijn leven. Een oude bekende bij wie Solness ook nog een belofte heeft in te lossen.

Scene's:

1. **Tegenliggers**
2. **Ik loop wel naar huis.**
3. **De drang om jezelf weg te cijferen. (1959)**
4. **Ik ben er. Maar verder is het leeg.**
5. **Een gevallen Engel.**
6. **Keihard klaarkomen in je kussen (1971)**
7. **Dat wat voor een paradijs door moet gaan**
8. **Hilde Wangel.**
9. **Het wonder.**
10. **Bijna thuis.**

1. Tegenliggers.

SOLNESS

Het is laat.

Een grote zwarte luxewagen rijdt met hoge snelheid over een smalle, slingerende bosweg. Dat weten we omdat de auto groot licht voert, waardoor een kleine driehoek voor de auto uit stukje bij beetje de bosranden voor even uit het donker tilt en daarna snel weer achter zich laat.

Verder is het pikdonker. Zo donker als een winternacht, al zitten we ergens in midden mei. Het is dus lente. Een lente die als een winter doet.

In de auto zit ik. Een aantrekkelijke, verzorgde man van achter in de vijftig.

Ik ben alleen, verder niemand in de auto.

Er staat geen muziek aan.

Ik ben niet aan het bellen.

Mijn handen rusten op het stuur, mijn ogen gefixeerd naar voren.

Ik haal nauwelijks adem.

Het is stil.

De cruise control geeft exact honderd aan. Noem me kinderachtig, maar ik kan het niet over mijn hart verkrijgen om de teller op 98 te zetten of op 103. Ik rijd op afgeronde getallen.

Dit is niet meteen de weg om 100 te rijden. 80 is al overdreven, maar ik bevind me ergens diep, diep in de provincie en ik wil alleen nog maar naar huis.

Groot licht aan en rijden dus. Bomen, bomen, schieten, schieten voorbij bij. Hazen schieten weg.

Waarom komen dieren toch altijd naar de weg toe? Denken ze dat het een rivier is? Wachten ze tot het steen weer water wordt? Of zijn ze meer als mensen, en flirten ze gewoon graag met de dood.

Mijn God, ik haat natuur. Altijd al gedaan.

Ik rijd er doorheen omdat het moet.

Kom terug van een bespreking, waar ik een nieuwe klus binnen heb moeten lepelen.

Meestal doen mensen van mijn kantoor dat, gaat alles puur op basis van mijn naam.

Maar in de provincie doen mensen graag lastig en nodeloos gewichtig.

De weg is smal. Te smal voor tegenliggers, maar die zijn er toch zo nu en dan.
De berm is zacht. Eerder een geul. Een greppel. En bomen. Aan weerszijden rijen en rijen bomen. Dennenbomen.
Dennenbomen, dennenbomen, dennenbomen.

Een ontvangst zoals je je een ontvangst voorstelt. De voltallige commissie die de opdracht voor het bouwen van een woonwijk te verdelen heeft staat buiten op een rijtje toe te kijken hoe ik de auto de parkeerplaats op keer. Daar staan ze, in het licht van een lantaarnpaal. Boter op het hoofd en vingers vol pap en ik in hoogsteigen persoon stap uit. En daar gebeurt het. Ik stap uit de auto. De commissie kijkt toe. Ik kijk naar de commissie. De commissie kijkt naar mij. En de opdracht is binnen.

Want mijn auto, dat is dé auto van dit moment uit het hogere middenklassesegment.

Een auto die van de buitenkant zegt: ik ben sportief, speels, vitaal.

En met een interieur dat zegt: maar ik ben hier om te werken. Ik kom voor zaken, ik ben bloedserius en ik ben bekwaam.

Een auto die ontzag inboezemt maar ook geruststelt. Die niet te degelijk is, maar ook niet ordinair de show steelt.

Een auto die zegt:

Ik ben projectontwikkelaar.

Want tja, dat ben ik.

Dat is wat ik ben geworden althans.

Op een zeker moment in je leven begin je controle te krijgen over de krachten die in je lichaam huizen. Je merkt dat je niet langer geregeerd wordt door je driften maar dat je zelf controleert. Dan kun je ze gaan richten. Je kunt ze aan gaan wenden, je krachten. Ze in gaan zetten voor de goede zaak en binnen no time ben je projectontwikkelaar. Met een beetje goede wil.

Deze weg loopt als een rode ader over het scherm van mijn navigatiesysteem. De rest van het scherm blijft grijs. Ik verbaas me over de leegte hier.

De vergadering. Grote ronde tafel. Systeemplafond. Planten. Fantasieloos en voorspelbaar. Het vleesgeworden cliché.

Er volgt een urenlange vergadering waarin niets gebeurt dat je niet verwacht maar die ik helemaal tot het einde uit moeten zitten. Ook aan het borreltje achteraf kan ik niet ontkomen.

Daar leven die mensen voor.

Er zaten daar mannen, die de hele avond geen woord hebben gezegd, maar houd ze een bitterbal voor, en ze komen tot leven.

Leven. Mensen staren zich er blind op.

Zwaar overschat, dat hele leven.

Zodra je doorhebt dat het juist de dode dingen zijn die het verhaal vertellen, ben je binnen.

Deze jas lijkt een gewone jas, maar iemand die een goede jas waardeert ziet dat ik niet met de eerste de beste jas verkies te verschijnen.

Dit is niet zomaar een jas.

Dit is de juiste jas. Met een sjaal er losjes overheen gedrapeerd. Als een stola. Als een moderne heilige.

slaat een kruis alsof hij iemand zegent.

Schoenen..Telefoon..Horloge..Amen

Ze voeren stuk voor stuk het woord. Zeggen wie ik ben. Waar ik voor sta. Dat ik betrouwbaar ben. Stabiel. Zelf hoef ik alleen nog maar een beetje knap uit mijn auto te stappen. Nou, dat moet wel lukken toch?

Een tegenligger komt met groot licht tegemoet. Ik dim mijn licht.

Het duurt nauwelijks een seconde voor hij zich realiseert dat ook ik een tegenligger ben, en hij zijn licht dimt. Flits. Toch ben ik verblind. Met wijd opengesperde ogen probeer ik te blijven zien, licht versnelde hartslag, twee handen aan het stuur. Mijn ogen zijn droog maar ik knipper niet. Ik trap niet op de rem, maar stuur beheerst met twee wielen de berm in. De auto valt scheef.

Vertrouw op je auto. Hij weet beter hoe hij bij 100 km per uur moet reageren dan jij. We passeren elkaar op hoge snelheid. Centimeterwerk. Een net niet kus van blik. Ik probeer de tegenligger even recht in de ogen te kijken. Spiegelend glas. Maar misschien heeft 'ie me gezien.

Groot licht weer aan.

In de achteruitkijkspiegel sterven de rode achterlichten van de tegenligger weg en verdwijnen tenslotte de bocht om. Met een kleine handbeweging trek ik de auto terug de weg op.

De teller staat nog altijd op 100 en ik rij door.

Mijn ogen vlekken nog wat na van al het licht. Ik knipper.

Lichtflits. Hilde is even te zien. Uitdagend. Daadkrachtig.

SOLNESS

Ik knipper.

Lichtflits Hilde is weer even te zien. Ze staat in dezelfde houding, maar is Solness dichterbij genaderd.

Donker.

Lichtflits. Hilde staat recht naast Solness. Solness kijkt haar aan.

HILDE

Goedenavond.

SOLNESS perplex

Goedenavond.

HILDE

Ontspan maar. Hilde Wangel bijt niet. Niet meer althans.

SOLNESS

Wangel? Heet u Wangel.

HILDE

Ja, natuurlijk.

SOLNESS

Dat zegt me wat. Dat doet me ergens aan denken.

HILDE

Dat mag ik hopen, ja. 'Bouwmeester Solness'.

SOLNESS

Ik ben projectontwikkelaar.

HILDE

Mag ik bouwmeester zeggen? Dat klinkt veel schattiger.

SOLNESS

Waar ken ik jou van?

Het moet van lang geleden zijn.

HILDE

Tien jaar. Op de kop af tien jaar geleden.

SOLNESS

Ah, dan ken ik u dus als kind.

HILDE

Vergis u niet, ik was toen al bijna dertien.

Ik had eigenlijk niet verwacht dat u een man van uw woord was.

SOLNESS

Wat bedoelt u daarmee?

HILDE

Dat het me verbaast dat u de afspraak die wij gemaakt hebben na komt.

SOLNESS

Afspraak? Hebben wij iets afgesproken?

HILDE

U zei dat u op een dag terug zou komen. Goed, u hebt daar een nacht van gemaakt. Spannend.

SOLNESS

Dit lijkt me/ allemaal volstrekt onwaarschijnlijk

HILDE

/en u zei ook dat u op een onverwacht moment zou verschijnen.

stilte

HILDE

En ook die belofte breekt u niet. Dat vind ik jammer. U had toch echt beter even van tevoren een seintje kunnen geven. Want deze kleren zijn op het moment alles wat ik heb om aan te trekken. En ik heb maar één extra setje ondergoed. En dat is vuil.

Hilde trekt een pruillipje.

Solness kijkt met open mond naar daar waar Hilde's ondergoed moet zitten.

Donker.

Geluiden van een crash.

2. Ik loop wel naar huis.

Hilde staat naast Solness. Ze smeert doodkalm bloed op de zijkant van zijn hoofd.

Verfomfaaid zijn kleren. Ze verandert Solness in een gewonde verwarde man.

Hilde's handen zitten nog onder het bloed

HILDE likt haar vingers af

De staalsmaak van het leven.

Solness deinst weg van Hilde

SOLNESS

Blijf van me af!

Wie ben jij?

HILDE

Ik heb je hier zo aangetroffen. Gaat het wel?

SOLNESS

Nee, het gaat niet.

HILDE

U moet even zijn weggevallen.

Solness kijkt Hilde glazig aan.

HILDE

Waarschijnlijk ben je de macht over het stuur verloren

SOLNESS
Onmogelijk.

HILDE
Of je bent in slaap gevallen. Gewoon even weggedommeld. Je ziet er moet uit.

SOLNESS
Onzin.

HILDE
Laat me helpen.

SOLNESS
Blijf uit mijn buurt. Blijf van me af.

Het begint Solness te duizelen.

SOLNESS
Ik wil naar huis.
Waar is mijn telefoon.

Kijkt op zijn telefoon. Laat zijn vinger driftig over het touch screen glijden, maar heeft geen bereik.

SOLNESS
Ook dat nog.

HILDE
Dat ziet er duizelig uit.

SOLNESS
Ik ben niet duizelig.

HILDE
Ga even zitten.

SOLNESS
Zie jij een stoel?

HILDE
Wow, ik weet niet of ik je nu iets nieuws vertel, maar een mens kan ook op de grond zitten.

SOLNESS
Laat me met rust.

HILDE
Er zijn verhalen bekend van mensen die opeens dood neervielen. Bij autopsie bleek dan dat ze stierven aan een burning heart.

SOLNESS
Hè?

HILDE
Spontane Zelfontbranding.

SOLNESS
Ah.

HILDE
Zonder in de buurt van vuur geweest zijn, vertoont het hart sporen van ontbranding.
Niemand weet hoe het precies kan. Zelfs de wetenschap staat voor een raadsel.
Raar, hè?

SOLNESS
...

HILDE
Er zijn zelfs gevallen bekend waarin iemand het expres deed. Hij leek alle krachten
die in hem huisden aan te spreken, puur met zijn wilskracht ontstak hij het vuur in
zijn hart en viel binnen no time dood neer.
Vind jij dat soort dingen nou niet raar?

Solness kijkt Hilde niet begrijpend aan.

SOLNESS traag, woorden zoekend.
Mensen doen de raarste dingen.

HILDE
Ja. Daar ben ik het nou helemaal mee eens.

Hilde ziet hoe het bloed van Solness op zijn kleren druipt. Ze pakt een wit zakdoekje
tevoorschijn en nadert Solness om het hem te geven.

HILDE
Hier. Een doekje voor het bloeden.

SOLNESS
Waag het niet.

HILDE
Dan niet.

SOLNESS
Waarom doe je mij dit aan?

HILDE
Ik doe je niks aan, ik probeer alleen maar te helpen.

SOLNESS
Ik zag je wel.

HILDE

Waar? Wanneer?

SOLNESS

Net, in een flits.

Wat wil je van me. 'Mevrouw Wangel'.

HILDE

Wie?

SOLNESS

Jij weet heel goed waar ik het over heb!

HILDE

Je bent in de war. Mijn naam is Myrthe. Ik kom hier net aanlopen en jij stond al buiten je auto. De knal trok mijn aandacht.

Je hebt geluk gehad.

SOLNESS

Ik heb een ongeluk gehad, dat is precies het tegenovergestelde.

HILDE

Dat je nog leeft bedoel ik.

SOLNESS

Ja, hoera. Waar is mijn koffertje? Ik moet mijn koffertje en mijn medicijnen.

HILDE

Je hebt alle bomen weten te ontwijken. De auto is tot stilstand gekomen in het kreupelhout. Zet'm in zijn achterruit en het is net alsof er niets gebeurd is.

Het is een wonder.

SOLNESS wijzend op zijn hoofd

Het is een wond.

Hilde laat een stilte vallen. Bekijkt Solness.

HILDE

Kijk, mijn probleem is dat ik te goed ben voor deze wereld. Ik wil helpen, dat kan ik ook niet helpen.

Het is pijnlijk als je dat de hele tijd eerst letterlijk moet zeggen. Wantrouwen is blijkbaar een hardnekkige ziekte.

En juist zij die de meeste hulp nodig hebben, slaan het hardst om zich heen.

Gelukkig zijn er verzachtende omstandigheden. Je bent gewond, je bent verward en je bent een man.

Genoeg aanleiding voor geduld.

Solness voelt aan zijn hoofd. Ziet het bloed aan zijn hand. Zucht.

HILDE wapperend met het witte doekje

Kom nou maar hier.

SOLNESS
Nee, dankjewel.
Ik moet naar huis.

Solness maakt aanstalten om te vertrekken. Hilde zucht.

HILDE
Meen je dit serieus?

SOLNESS
Ja, bij wijze van uitzondering.

HILDE
En wat als je auto het niet doet?

SOLNESS
Dan loop ik wel.

HILDE
Mooie schoenen.

SOLNESS kijkt naar zijn voeten
Ja. Moccasins.

HILDE
Ga je daarmee de hele tocht afleggen?

SOLNESS
Dat was ik wel van plan, ja.

HILDE
Nou, succes.

Solness zet wankelend een paar passen weg van Hilde

HILDE
Weet je waar je naartoe moet?

SOLNESS niet omkijkend
Kwestie van het asfalt volgen.

HILDE
Precies.
Nou, tot ziens dan maar.

SOLNESS
Ja, daaag.

Solness loopt moeizaam wat verder. Hilde kijkt Solness in zijn rug na. Na een paar passen geeft Hilde een hoofdknik richting Solness. Solness verliest zijn bewustzijn

en valt neer.
Hilde kijkt op hem neer.

Donker.
Gedempte geluiden van een ambulance.

3. De drang om jezelf weg te cijferen.

Gedempte geluiden van een op hoge snelheid rijdende ambulance van binnenuit.
Hilde tegen de op de grond liggende Solness.
Solness kleedt zich tijdens deze scene om tot zijn eigen moeder/Aline.

HILDE

Je bent acht jaar oud.

En je bevind je ergens in de landerijen tussen je ouderlijk huis en het streekziekenhuis.

Je hebt een zuurstofmasker voor, krijgt infusen aangemeten, je wilt in slaap vallen maar als dat dreigt te gebeuren wordt je hardhandig wakker gehouden door de harige armen van een ziekenbroeder.

Je draait je hoofd langzaam heen en weer. En als je je hoofd helemaal draait, zie je je moeder zitten.

Solness kijkt op met een pruik op zijn hoofd.

Ze zit bij je in de ambulance. Achter haar schijnt een lampje. Het witte TL-licht valt als een aureool om haar hoofd heen. Ze is een engel.

En je draait je hoofd weer weg en valt nog een beetje dieper weg in je koorts.

Als je je hoofd terugdraait zit ze er nog steeds. Je moeder.

Ze zit nog steeds op dat bankje in die krans van licht. Maar opeens zie je meer. Recht door de koortstranen in je ogen heen zie je alles ineens heel helder. Veel helderder dan voorheen.

Solness heeft een nachtgewaad aan.

Je ziet hoe de engel op je neerkijkt. Je ziet nu ook hoe ze haar benen krampachtig tegen zich aan drukt, schrijlings, omdat de ziekenbroeder continu heen en weer loopt en de engel de laatste zou zijn die iemand in de weg zou willen zitten. Je ziet dat ze zich schaamt, de engel. Ze schaamt zich voor alle ophef die haar doodzieke kind veroorzaakt. Ze schaamt zich dat ze hulp nodig heeft om voor je te zorgen. Ze schaamt zich dat ze er is. Ze zit vlak naast je, maar ze had net zo goed mijlenver van je vandaan kunnen zijn. De drang om zichzelf weg te cijferen is groter dan haar liefde, dan haar bezorgdheid om jou, dan haar verlangen om jouw hand vast te houden en niet meer los te laten, dan haar drang om je over je hoofd te strelen en moed in te fluisteren. Lieve woordjes. Aan één stuk door.

En in haar ogen. In haar ogen zie je de paniek. Een paniek van iemand die zich ervan bewust is dat ze eigenlijk zou moeten handelen. Ogen die weten dat ze niet voldoen. Ogen die sorry zeggen.

Solness doet rode lippenstift op.

Ze is een engel. Die daar zo zit. Maar een gekneusde engel. En voor je je hoofd weer weg kan draaien. Bijt ze zachtjes op haar lip en wendt zijzelf haar hoofd al af. En jij? Jij kijkt naar het hemelwitte plafond van de ambulance en doet jezelf, op dat ene moment, een aantal beloftes.

En je belooft jezelf dat jij later iemand zal vinden waar je onmetelijk veel van houdt. Je belooft jezelf dat je die liefde met haar zult delen. Jij belooft jezelf dat je, hoe dan ook, de liefde die je in je draagt nooit zult verstoppen. De liefde van Halvard Solness zal nooit worden weggecijferd.

4. Ik ben er. Maar verder is het leeg.

Hilde komt midden in de nacht aan bij Solness's huis. Aline doet open in een nachtgewaad.

ALINE

Ja?

HILDE

Mevrouw Solness. Mevrouw Aline Solness?

ALINE

Ja.

HILDE

Goedenavond, mijn naam is Hilde Wangel.
Het spijt me dat ik u moet storen op dit uur.

ALINE

Gaat het over mijn man?

HILDE

Is uw man Halvard Solness?

ALINE

Ja, mijn man is Halvard Solness.

HILDE

Dan gaat het inderdaad over uw man, helaas.

ALINE

Hij is momenteel niet thuis.

HILDE

Dat weet ik.

Zou ik misschien even binnen mogen komen?

ALINE

Er is niemand thuis.

HILDE

U bent thuis.

ALINE

Ja, ik wel. Maar verder is het leeg.

HILDE

Mevrouw, voor mij is dit geen.. Ik weet niet goed hoe ik dit het beste kan doen. Zou ik misschien toch even binnen mogen komen? Het hoeft niet lang te duren.

ALINE

Het spijt me. Wij hebben ons de laatste jaren erg in onszelf teruggetrokken. Het is lang geleden dat er iemand bij ons binnen is geweest.

HILDE

Ik wil dit gesprek toch echt liever binnen voortzetten.

ALINE

Wij zijn niet ingericht op het ontvangen van gasten.

HILDE

Ik ben niet zomaar een gast.

ALINE

Ik wil geloof niet dit gesprek me bevalt.

HILDE

Het spijt me mevrouw Solness. Maar ik ben bang dat ik de dingen niet mooier kan maken dan ze zijn.

5. Een gevallen engel.

Solness bewusteloos op de grond liggend, zoals hij gevallen was. Hilde er naast. Solness gaat langzaam zitten en bevoelt zijn mond. Veegt de rode lippenstift uit.

SOLNESS

Ik bloed.

HILDE

Je hebt een ongeluk gehad. Weet je dat nog?

SOLNESS

Nee.

HILDE

Je vroeg naar medicijnen.

SOLNESS

Bloedverduunners. Ik heb mijn leven lang al een lichte koorts. Verhoging. Dat maakt mijn bloed dik. Het stroomt traag door mijn lichaam heen. Als ik daar geen medicijnen voor slik..
Bekijkt Hilde ineens aandachtig.
Ik ken jou al langer.

HILDE

Dat lijkt me sterk.

SOLNESS
Hoe heet je?

HILDE
Hera.

SOLNESS
Hera. Hera.
Het is hier donker, Hera.
En koud. Het zou lente moeten zijn.

HILDE
Het ís lente.

SOLNESS
Een lente die als een winter doet. Alles verschuift.

HILDE
Wat draag jij toch allemaal met je mee?
Wat heb jij allemaal meegemaakt?

SOLNESS
Is het zo erg?

HILDE
Op het eerste gezicht niet. Maar als je de moeite neemt om beter te kijken.

SOLNESS
Ik weet niet waar je het over hebt.

HILDE
Nee?

SOLNESS
Nee.
Ik wil naar huis.

HILDE
Ja. Maar je bent hier.

Solness kijkt om zich heen.

HILDE
Waar moest je net aan denken? Toen je buiten westen was?

SOLNESS
Nergens aan. Alles was zwart.

HILDE
Ja? Weet je dat zeker?

SOLNESS

Ja.

HILDE

Grappig. Ik heb je bekeken toen je daar net zo op de grond lag. Je leek wel een lijk, alleen je ogen gingen tekeer, jongen. Echt te gek. Het kan bijna niet anders dat er van alles in je om ging. Maar dat is dus niet zo.

SOLNESS

Nee.

HILDE

Grappig. Toch? Dat is toch grappig?

Hilde kijkt Solness recht aan. Solness grijpt naar zijn hoofd. Er schieten beelden van zijn verleden door zijn hoofd heen. Solness knijpt zijn ogen stijf dicht en duwt tegen zijn hoofd alsof hij de herinneringen er uit probeert te persen. Pas als Hilde Solness met haar blik los laat, stoppen de beelden in Solness' hoofd.

HILDE verrukt

Wow, zag je dat?

SOLNESS bijkomend.

Wat ben jij? Een engel?

HILDE

Ja. Ik ben een engel.

SOLNESS

Niet waar.

HILDE

Wel waar.

SOLNESS

Nee, jij bent geen engel.

HILDE

Wel.

SOLNESS

Waarom is er dan geen licht?

HILDE

Ik ben een engel, geen elektricien.

SOLNESS

Engelen worden vergezeld door licht.

HILDE

Probeer het donker maar een keer te omarmen. Het zal er vroeg of laat toch van moeten komen.

Solness probeert het donker te omarmen. Dat lukt niet.

HILDE

Kinderachtig.

Solness stopt met zijn pogingen en kijkt Hilde uitdagend aan.

HILDE ijzig

Dit is geen spel, Halvard Solness.

SOLNESS

O, nee?

HILDE

Nee.

Wat zag je?

SOLNESS

Wat ik zag?

HILDE

Ja, net. Toen je even weg was?

SOLNESS

Vreemd. Ik heb dit zo vaak.

Hilde maakt een gebaar van 'wat heb je zo vaak?'

SOLNESS

Het is alsof ik me al jarenlang krampachtig iets probeer te herinneren. Maar hoe diep ik ook graaf, ik weet het niet meer.

HILDE

Wat zag je?

SOLNESS fluisterend

Zal ik jou eens iets verklappen?

Ik heb je geroepen.

HILDE

Nee, dat heb je niet. Wat ik net al zei: toen ik je aantrof lag je bewusteloos naast je auto.

SOLNESS wijst op zijn buik

Vanuit hier heb ik je geroepen. Vanbinnen.

HILDE

Vanbinnen? Ik ben bang dat ik je niet kan volgen.

SOLNESS

Jij bent hier om mij weer op weg te helpen. Mijn zielevrede is in het gedrang.

HILDE

Zielevrede?

SOLNESS

Ja.

HILDE

Wow, bouwmeester Solness. 'Mijn zielevrede'. Wat verbeeld je je toch allemaal?

Wie zegt dat het hier over jou gaat?

Heb je er ook maar één moment aan gedacht dat niet alles om jou draait wat er op aarde gebeurt?

SOLNESS

Ik ben in nood, en jij verschijnt. Leg dat maar eens uit.

HILDE

Ik was hier gewoon toevallig.

SOLNESS

Jij bent een knap waardeloze engel tot nu toe.

HILDE

Jij bent gevallen, ik niet.

SOLNESS

Toeval bestaat niet.

HILDE

Toeval bestaat wel. Wij twee zijn daar het lichtende voorbeeld van.

SOLNESS

Het is hier niet licht

Het is hier donker.

HILDE

Ja, dat zei je net ook al.

SOLNESS

En koud. Ik wil naar huis.

HILDE

Maak je daar nou maar niet al te druk om. Ik zorg er wel voor dat je weer veilig thuis komt.

SOLNESS

Zie je wel.

Hilde pakt de pruik van Aline.

6. Keihard klaarkomen in je kussen.

Hilde houdt Aline's pruik omhoog.

HILDE

In den beginne: was er niets aan de hand.

Je ontmoette haar voor het eerst ergens op een feestje ergens in 1971.

Hilde doet Aline's pruik op.

SOLNESS

Nee. Jij hebt mij ontmoet op een feestje.

Ik had jou voor die avond allang gezien en in mijn hoofd hadden we elkaar al minstens vijftig keer ontmoet. Ik had je al zien lopen op de universiteit. Je was me opgevallen toen je hardliep in het park. Ik heb je gezien met je mandje in de supermarkt. Overal waar je was sprong je boven alles en iedereen uit en die avond was ik me bewust van je aanwezigheid vanaf het moment dat je je entree maakte.

ALINE

Ik maakte voor mijn eigen gevoel helemaal geen 'entree', ik kwam gewoon een café binnenlopen, meer niet.

SOLNESS

Voor mij was het een entree. Alles klopte tot in de puntjes. Je kwam binnen, vloog meteen een vriendin om d'r nek. Kreeg van alle kanten aanspraak, er werd een glas in je handen gedrukt en met je jas nog aan stond je te dansen en te lachen. Aline, het middelpunt van alles en iedereen om je heen. Je stond nog praktisch in de

deuropening van de kroeg, maar je was het middelpunt. Het is net als met steden, het centrum ligt niet per se in het midden.

ALINE

Heb jij mij zo in de gaten staan houden?

SOLNESS

Nee. Niet bewust. Ik kon er niets aan doen, maar ik kon je aanwezigheid gewoon voelen. Zonder te kijken, met mijn rug naar je toe wist ik steeds precies waar je was. Je was een bijzonder gracieuze verschijning, het verbaasde me dan ook niets dat later bleek dat je van adel was.

ALINE

Van adel! Ik bungel ergens als een rotte appel aan de vergeten tak van één of andere pretentieuze stamboom.

SOLNESS

En ik voelde me de hele tijd zo'n ontzettende sukkel.

ALINE

Hoezo?

SOLNESS

Gewoon. Al m'n vrienden waren vertrokken naar een andere kroeg. Ik wilde blijven omdat jij er was en stond een beetje in m'n eentje aan de bar. Ik wist me geen houding te geven, en bestelde maar wat drinken. Maar één drankje bestellen is zo stom, dus bestelde ik er maar twee. Stond ik daar ineens met in elke hand een biertje net te doen of ik stond te wachten op een vriend. Een beetje half dansend.

ALINE

Jij voelt je altijd zo bekeken, dat heb je altijd gehad.

SOLNESS

Ik was zo overtuigd van mijn eigen lulligheid. Ik wist juist zeker dat je nooit oog voor me zou hebben.

ALINE

Maar dat had ik wel.

SOLNESS

Ik had me net bij mijn verlies neergelegd en liet alle spanningen van me af glijden. En omdat ik er dus de hele tijd twee bestelde, had ik intussen al aardig wat bier op. Het kon me geloof ik allemaal niet meer zoveel schelen wat andere mensen van me dachten. Het maakte me in ieder geval geen bal meer uit wat ik van mezelf dacht. Een zeldzame bevrijding.

ALINE

De kroeg was de sluitingstijd al gepasseerd, maar bleef stiekem nog een uurtje langer open met de deuren dicht.

Niemand erin. Niemand eruit.
Hé. Hallo daar.

SOLNESS
He. Hoi.
Eh, wil je een biertje?

ALINE
Als je over hebt.

SOLNESS
Ja, deze was voor een vriend. Maar ik kan 'm even niet vinden.

ALINE
Nou, lekker.

Solness is zo in beslag genomen door Aline dat hij vergeet het biertje ook daadwerkelijk te geven. Aline maakt het hem tenslotte zelf maar afhandig.

SOLNESS verstrooid
O ja. Alsjeblieft.

ALINE
Ik heet Aline.

SOLNESS houdt zijn glas omhoog
Heineken.
Sorry. Stom grapje. Ik ben Halvard.

ALINE
Waar blijft die vriend van je, Halvard Heineken?

SOLNESS
Ik zal het je maar meteen zeggen: ik heb tegen je gelogen. Ik heb geen vrienden. Ik ben een geïsoleerde, eenzame, onbegrepen ziel. De maatschappij heeft geen grip meer op mij en het is heel goed mogelijk dat ik gevaarlijk ben. Ik ben stamhouder van het Solness geslacht. Ken je dat?

HILDE
Nee.

SOLNESS
Precies. Er stroomt futloos, uitstervend, betekenisloos bloed door mijn aderen. Ik sta constant onder zware medicatie om ervoor te zorgen dat het nog enigszins blijft stromen, als het aan mijn bloed zou liggen zou het acuut stil gaan staan.
Basta.
Ik balanceer voortdurend op het randje.
En daarbij studeer ik ook nog architectuur.

ALINE

Dus jij wilt bouwmeester worden.

SOLNESS

Architect. En niet zomaar een. Een waar de hele wereld over praat. Eentje die de gevoelens van zijn tijd omzet in glas en steen.

ALINE

Ok, een bouwmeester met ambities.

SOLNESS

Architect.

ALINE

Ik zeg bouwmeester dat klinkt veel schattiger.

SOLNESS

Ooit bouw ik een modern kasteel. Het zal zweven in de lucht. Het heeft een hoge toren, en in de torenkamer woon jij.

ALINE

Nou. Dat zijn toch helemaal geen slechte ideeën allemaal!

SOLNESS

Het is zijn belachelijk slechte ideeën allemaal. De kans dat ze ooit lukken is heel klein. Architecten zijn onverbetterlijke dromers. 80% verdwijnt na het afstuderen linea recta in de WW. En in combinatie met mijn onmogelijke karakter is het compleet onwaarschijnlijk dat ik tot die andere 20% hoor. Er is geen redden meer aan.

ALINE

Arme, arme, bouwmeester Solness.

SOLNESS

Helaas, het is niet anders. Ook lullig voor jou. Waarschijnlijk krijg jij nooit je kasteel.

ALINE

Arme, arme, wij. Het is niet eerlijk.

Is er niets wat ons nog helpen?

SOLNESS

Ik vrees dat alle hulp te laat is. Mensen die de meeste hulp nodig hebben, slaan het hardst om zich heen.

ALINE

We zouden kunnen dansen.

SOLNESS

Ja, dat zouden we nog wel kunnen proberen, inderdaad.

ALINE

Dan dansen we.

Ze dansen. Al snel intiem.

ALINE betast zijn kruis

Zohoo.

SOLNESS schor

Dat is mijn mobiele telefoon

ALINE

Het is 1971. Er bestaan nog geen mobiele telefoons.

SOLNESS

O. Nou. Dan zal het wel wat anders zijn.

ALINE

Laat 's voelen.

SOLNESS

Hier?

ALINE

Op de dames WC.

SOLNESS

Buiten bij de fietsen.

ALINE

in het gras in het verlaten park

SOLNESS

onder een heldere maan

ALINE

Onderweg naar mijn huis.

SOLNESS

In jouw huis.

ALINE

In mijn bed.

SOLNESS

In jouw bed.

ALINE

Onder de douche

SOLNESS

In jouw bed

ALINE

Je kwam bij me binnenvallen en je bleef meteen een week.

SOLNESS

Na die week gingen we zwaar ondervoed en uitgestorven weer naar buiten omdat het écht niet anders kon.

ALINE

We hebben de keukenkastjes leeg gevreeën. De koelkast leeggeneukt en het diepvriesvakje uitgewoond.

SOLNESS

Jij stond in de fik. Ik hoefde je daar maar aan te raken, of je kwam al keihard klaar in je kussen.

ALINE

En jij volgde daar steeds meteen achteraan.

SOLNESS

En zo is het gegaan.

ALINE

Onze eerste keer. En de tweede. En de derde. En de vierde. En de vijfde. En de zesde.

SOLNESS

Het begin van alles. Ik had je gevonden. En gevangen.

ALINE

Tsja.

SOLNESS

En vervolgens raakte je ook nog zwanger.

ALINE bitter

Een ongeluk komt nooit alleen.

SOLNESS

Amper twee jaar later studeerde jij hoogzwanger af, en ik zou mijn studie niet voltooien maar ging aan het werk.

Solness merkt op dat Aline verdrietig voor zich uit staart. Hij slaat geen arm om haar heen.

7. Dat wat voor een paradijs moet doorgaan.

Solness loopt weg van de verdrietige Aline.

SOLNESS zijn riem weer vastmakend.

Er is lef voor nodig om ouder te worden. Als je jong bent kun je straffeloos wegdromen over later.

Maar als je eenmaal ouder bent, zijn alle idealen weggestold tot harde realiteit.

Dan is Utopia een concrete stad geworden. Met wijken. En straatnaambordjes. Waar je elke dag een weg doorheen moet navigeren, samen met duizenden en duizenden anderen op weg naar huis. Vermoeide goudzoekers met een aktetas op een klinkerstraat.

Als je op dat punt bent aangekomen is het zaak om je leven in eigen hand te nemen. De Krachtelozen trekken hun handen juist van hun leven af, ze zien wel wat er gebeurt en noemen dat toeval.

Het vergt wils- en daadkracht om er van te maken, wat er van te maken valt.

En weet je. Dit is wat het is geworden. Dat wat voor het paradijs moet doorgaan.

Ik heb niet werkeloos zitten wachten tot er wat kruimels paradijs voor me overbleven. Ik heb het met deze twee handen zelf gebouwd. Alles.

Niet alleen voor mezelf maar ook voor jou. Voor jullie allemaal.

De rotondes, de plantsoenen, de huizen, de honden-uitlaatplekken, de winkelcentra. De woonerven, de huurflats, de parkeergarages, de recreatieparken, de roltrappen en de busbanen.

En ik ben er trots op.

Je wilt niet weten waar ik vandaan kom. Waar ik doorheen heb moeten gaan voor ik eindelijk iemand was. Maar nu ben ik iemand.

Dankzij mij zitten er duizenden en duizenden mensen op dit moment in hun huis. Ze liggen in bed. Ze zitten samen op de bank. Ze zijn aangeschoven aan hun keukentafel onder hun lamp en drinken wat. Duizenden en duizenden mensen heb ik een thuis gegeven.

En mijzelf heb ik ook weer een thuis gegeven. Ik ben dat kwijtgeraakt. Ooit. Maar die fout heb ik hersteld. Vrijwel meteen.

Telt af op zijn vijf vingers

Ik ben een zakenman. Een echtgenoot. En een vader.

Zijn wijs- en middelvinger blijven over. Solness steekt ze omhoog. Een peace-teken. Van een tweeling.

Twee zoontjes.

HILDE

Ach, wat schattig.

SOLNESS

Ja.

HILDE

Eeneiig?

Solness trekt zijn middelvinger terug. Één vinger blijft in de lucht steken.

SOLNESS

Ja.

HILDE

Ach, wat ontzettend leuk.

Zijn ze het huis uit?

Solness trekt de laatste vinger in. Zijn hand wordt een vuist. Hij haalt hem terug naar beneden.

SOLNESS

Wat?

HILDE

Je zoontjes. Zijn ze al het huis uit?

SOLNESS

Waarom vraagt u dat?

HILDE

Ik kom daar net vandaan. Van je thuis.

Solness begrijpt niet wat Hilde zegt.

HILDE

Ik ben bij je thuis geweest.

SOLNESS

Wanneer?

HILDE

Net. Dat zeg ik toch. Ik heb daar wat rondgelopen/en het zag er in eerste instantie niet uit als..

SOLNESS

/Onmogelijk.

HILDE

Toch wel. Je vrouw heeft me binnen gelaten.

SOLNESS

Je kent mijn vrouw?

HILDE

Oppervlakkig. Aardige vrouw. Al zag ze er wel wat moe uit. Aline toch?

SOLNESS

Ja. Aline.

HILDE

Anyway, toen ik je huis zo eens bekeek, dacht ik: Mmm, dit huis ziet er niet bepaald uit als een huis waar kinderen wonen. Zoiets zie je meteen. Dat voel je. Er is bij jou thuis zelfs geen foto te bekennen. Dus toen dacht ik: ze zullen wel het huis uit zijn. Die kinderen.

SOLNESS

Het huis uit. Tja. Zo zou je het kunnen zeggen, ja.

HILDE

Heb jij gebouwd, toch?

SOLNESS

Wat?

HILDE

Dat huis? Jullie huis.

SOLNESS

Ja. Eerst stond er een ander huis. Het oude huis.

HILDE

Heb je dat afgebroken?

SOLNESS

Het is afgebrand.

HILDE

Afgebrand? Wow. Wat is er gebeurd?

stilte

SOLNESS

Geloof je ook niet, Hera, dat er bepaalde uitverkoren mensen zijn, die het vermogen hebben, zich iets te wensen, het zo hartstochtelijk te wensen, het zo onweerstaanbaar te bezweren, dat het uiteindelijk gebeurt. Geloof je dat ook niet?

HILDE

Heb je het nu over de selfmade-man?

SOLNESS

Nee, waar ik het over heb dat kun je niet alléén bereiken. O nee – er bestaan knechten en dienaren – die ons moeten bijstaan. Maar ze komen nooit uit zichzelf. Je moet hen roepen. Uit alle macht. Innerlijk, begrijp je? Vanuit hier.

HILDE

Heb je het nu over personeel?

SOLNESS

Nee, je begrijpt er niks van. Laat maar zitten.

HILDE

Hoe heten je zoontjes?

SOLNESS

Aan wat ik heb meegemaakt.. iemand anders was er aan onderdoor gegaan,. Maar ik sta hier rechtop voor je. Als een roofdier. Begrijp je? Dat ken je toch wel, Hilde?

HILDE

Een roofdier. Een roofdier. Wat voor roofdier ben je dan?

SOLNESS

Ik ben een gekooid roofdier. Ik ben gevangen en gekooid. Dat ik hier nog sta is aan mijn vechtlust te danken

HILDE

Of aan je angst.

SOLNESS

Hazen kunnen niet in gevangenschap leven, Hera. Tijgers wel.

HILDE

Ben je een tijger?

SOLNESS

Of een wolf.

Mijn levenskracht. Die houdt me op de been. Die zorgt ervoor dat ik vooruit blijf gaan.

Dat is iets natuurlijks. Dat heb je of dat heb je niet. Je kunt dat niet leren.

HILDE

Maar als je degene bent die de controle heeft op de gang van zaken, dan

SOLNESS

Dan is alles wat er gebeurt ook mijn schuld. Daar heb je gelijk in, er zijn dingen die je me aan kunt rekenen. Ik ben schuldig aan mijn eigen leed. En ook aan mijn succes. Maar mijn succes is alles wat mensen van je zien. Dat noemen de mensen geluk. Ik zal u eens zeggen hoe dat voelt: geluk. Het voelt alsof de huid van je borst afgerukt is. En alsof de knechten en dienaren op zoek zijn om andere mensen de huid van hun vlees te rukken, om daarmee mijn wond te dichten. Maar de wond zal nooit genezen. Nooit. Ongeneeslijk. Als u wist hoe zij brandt soms.

Het brandt van binnen. Ik kan er ook niets aan doen. Ik heb er zelf geen controle over. Maar het loodst me overal doorheen en leidt me de weg naar succes. Keer op keer.

HILDE

De oplossing is simpel.

SOLNESS

O, dacht jij dat?

HILDE

Jazeker. Doof het vuur.

SOLNESS

Hoe dan?

HILDE

Jij weet hoe je het vuur in jezelf kunt temmen. Doof het vuur.

SOLNESS

ik kan helemaal niets anders doen, begrijp je? Ik ben, zoals ik ben. En ik kan mijzelf niet veranderen.

HILDE

Ga naar huis, naar je vrouw en beperk de schade. Later kun je altijd nog zien wat je aan restauratiewerk uit kunt voeren.

SOLNESS

En dan? Dan word ik een van die duizenden uitgebluste oude mannen. Een verslagen schim. Waarom zou ik dat doen?

HILDE

Om te redden wat er te redden valt.

SOLNESS

Je mag niets van mij verlangen, dat ik niet kan doen. Ik kán dat niet, Hera. Begrijp mij toch!

spreidt zijn armen.

Zou ik zo mijn laatste dagen moeten slijten? Zou ik zo moeten sterven?

HILDE

Je moet sterven zo goed je kunt. Maar red eerst wat er te redden valt.

SOLNESS

Er hoeft niets gered te worden. Wat kapot is, is al kapot. Wat zoek geraakt is, is voorgoed verkoold. Verloren. Zo is het nu eenmaal. Ik kan er niets aan doen, en ondanks dat ben ik een succes. Ik ben de man geworden die ik in mijn stoutste dromen niet had durven hopen.

HILDE

Een nachtmerrie is ook een droom

Hilde loopt weg.

SOLNESS

Wat ga je doen?

HILDE

Ik ben zo terug.

SOLNESS

Blijf hier! Wat ga je dan doen? Zie je dan niet dat het goed is zo?

HILDE

Ik ben zo terug

SOLNESS

Alles is gegaan zoals het is gegaan. Daar kan ik nu niets meer aan veranderen. Gedane zaken nemen geen keer.

Hilde houdt haar pas in.

HILDE

Die kinderkamers? Daar kon jij niks aan doen?

SOLNESS

Aline was zwanger.

HILDE

Ja, dat heb je verteld.

SOLNESS

Dan richt je toch een kinderkamer in? Ik wil jou wel eens zien als je zwanger bent. Dan bouw je een nest. Wat is nou een kind zonder kinderkamer?

HILDE

Jij weet heel goed waar ik het over heb!

SOLNESS

Je had het oude huis moeten zien. We hadden alles. Alles.

Het huis was een oud monumentaal pand van hout. Het stond midden in het centrum, achter het park en was in Aline's familie voor zolang ze het konden herinneren. En nu mochten wij die hele geschiedenis voor een belachelijk lage prijs overnemen.

Van binnen was het pand uitgewoond. En van buiten was er al helemaal nooit iets aan gedaan. Het was een lelijke houten kleerkast, maar Aline wist het er binnen wel gezellig te maken.

We hadden nu een woonkamer, een werkkamer, een rommelkamer, onze slaapkamer en de kamer waar wij onze eerste nacht beleefden werd de babykamer voor de tweeling. Een kinderkamer!

We hadden alles en alles was goed. Een bevlieging had geleid tot een bevalling, maar we hadden zacht weten te landen. Het evenwicht was hersteld.

Maar op mijn werk werd ik niet gezien. Ik was de voetveeg. Als ik dacht aan mijn kansloze positie, de slechte vooruitzichten. De magere doorgroeimogelijkheden En als ik aan de andere kant aan mezelf dacht. Aan mijn capaciteiten. Aan mijn wil. Aan wie ik eigenlijk was.

Dat klopte niet. Die twee plaatjes, die pasten niet op elkaar. .

Als ik mezelf eer aan zou willen doen, moest ik voor mezelf zien te beginnen. Maar hoe?

Ik had geen opleiding. Geen geld.

Je kunt jezelf heel lang anders voordoen dan je bent, maar uiteindelijk ben je toch veroordeeld om jezelf te zijn.

Er waren dagen dat ik het allemaal niet meer zag. Aline opgekruld als een poes onder een plaine op de bank. De kaarsjes in de vensterbank. De lieve briefjes die ze door het hele huis voor me achterliet.

De open haard. De overvolle keuken. De slapende kinderen.

Ik leek het allemaal te..

HILDE

Vergeten?

SOLNESS

Ik zag alleen nog maar de meterkast.

Altijd als ik me echt knap waardeloos voelde, opende ik de deur naar de hopeloos verouderde meterkast, het versleten hart van het oude huis, en keek er naar.

Aline was tevreden. De tweeling was tevreden en ik stond in een godvergeten meterkast te loeren.

Ik bekeek de loshangende elektriciteitsdraden. De wiebelende zekeringen. Ik keek hoe vanuit die plek het hele broze netwerk van kabels zich verspreidde via een gat boven in de kast. Ik stelde me voor hoe meters en meters kabel langs meters en

meters kurkdroog hout liepen. Ik dacht aan alle mogelijke vonkjes die op alle mogelijke momenten op alle mogelijke manieren kunnen overslaan. En ik besloot het huis te verzekeren. De premie was zo hoog dat we die ons eigenlijk niet konden permitteren. Maar ik besloot het toch te doen. Ik sloot een torenhoge brandverzekering af, joeg alle krachten diep in mij aan, en besloot te hopen op een wonder.

Hilde staat te luisteren. Verstijfd als een zoutpilaar. Afgewend hoofd, bewegingsloos met de handen op haar rug.

SOLNESS

Er zijn krachten diep in ons, Hera. Die spelen op ondanks onszelf. Dat gaat compleet buiten mij zelf om. Het is de natuur.

Solness loopt voorzichtig naar haar toe en blijft achter haar staan.

SOLNESS

Hera?

Hilde zwijgt en beweegt niet.

SOLNESS

Het is de wolf in mij. De natuur. Dat weet jij toch ook wel? Hera. Sta daar nou niet zo als een zoutpilaar.

Hij legt zijn hand op haar arm

SOLNESS

Hé. Meisje.

Hilde maakt een ongeduldige beweging met haar arm. Solness schiet opeens iets te binnen.

SOLNESS

Hé. Maar wacht.

Ik weet heus wel hoe ik klink, hoor.

Hilde blijft zwijgen. Solness wordt ongeduldig.

SOLNESS

Moet je mij nou horen de hele tijd. Toch? Hera? Geld dit. Geld dat. Succes zus enzo. Mijn koffertje! Mijn koffertje! Mijn koninkrijk voor mijn koffertje! Ik weet heus wel hoe het eruit ziet, zoals ik doe. Een man die alles wat echt belangrijk is uit het oog verloren is. Toch?

Hilde kijkt over haar schouder, zonder hem aan te kijken.

HILDE

Jij zegt het.

SOLNESS

Maar jij begrijpt toch ook wel dat de werkelijkheid niet zo zwart wit is? Ik raak af en toe gewoon een beetje in paniek, ok? Dan stellen mensen zich aan. Dan worden ze een karikatuur van zichzelf, dan gaan ze zich gedragen als een figuur uit een toneelstuk van honderd jaar geleden. Kun jij zien wat er echt diep van binnen in mij omgaat?

HILDE

Nee, dat kan ik niet.

SOLNESS

Precies. Dan begrijpen we elkaar. Zoals ik doe, zo ben ik helemaal niet. En wat ik allemaal zeg..

HILDE

Je zegt het zelf.

SOLNESS

Geloof nooit wat ik zeg.

HILDE

Wat wil je wel zeggen dan?

SOLNESS

Dankjewel.

HILDE

Geen dank.

SOLNESS

Luister Hera, ik ben blij dat juist jij hier was op het moment dat ik hier terecht kwam.

HILDE

Bouwmeester Solness...

Solness maakt aanstalten om Hilde te kussen.

HILDE

Ik zou dat niet doen als ik jou was.

BOUWMEESTER bezwerend

Stil maar. Ik weet dat je dit wilt. Je wilt het zelf.

Solness kust Hilde alsof hij al het leven uit haar naar buiten probeert te zuigen. Hilde laat het gebeuren, kan er niets tegen doen. Na de kus blijft ze perplex stijf stil staan.

SOLNESS

Sta je daar nou weer zo als een zoutpilaar. Luister eens naar mij.
Zal ik je eens iets vreemds vertellen, Hera? Er zijn momenten dat ik er zo naar verlang om angst te hebben. Om bang te zijn. Want elke keer als ik vermoed dat er iets is dat me bedreigt, blijkt dat vermoeden ongegrond. Ik heb lang gewacht op de jeugd. Tot ze me van mijn sokkel af zouden komen trekken. Maar nu. Nu ben ik alleen nog maar bang dat er van de jeugd ook niet veel te vrezen valt.

Solness pakt Hilde bij de kin, tilt haar hoofd lichtjes op en kijkt haar aan.

SOLNESS

Ze hebben geen centrale gedachten, ze hebben niets om bij te zetten.
Laat Hilde weer los.
Ik neem aan dat je er geen probleem mee hebt als ik nu naar huis ga?

HILDE herpakt zich half

Maar natuurlijk niet, Bouwmeester. Ga!

Ik heb je geen moment gedwongen om hier te blijven.

SOLNESS

Ok, dan. Vaarwel.

HILDE

Prima.

SOLNESS

Nogmaals bedankt je hulp.

HILDE

Ja, hoor.

Fijne dag nog.

SOLNESS

Nacht

HILDE

Whatever.

SOLNESS

Ok.

Hilde keurt Solness geen blik waardig.

Solness loopt weg.

SOLNESS

Hilde?

HILDE kijkt

Ja?

SOLNESS

Je bent een roofdier. Net als ik.

Solness af. Hilde kijkt hem na. Hilde alleen.

Hilde staart met half gesloten ogen voor zich uit en praat fluisterend in zichzelf.

Men hoort alleen maar:

HILDE

--verschrikkelijk spannend—

8. Hilde Wangel.

Hilde alleen.

Solness op. Zichtbaar geïrriteerd.

SOLNESS

Als jij mij ergens voor terug wilt pakken, dan kun je dat ook gewoon recht in mijn gezicht zeggen.

HILDE

Hoezo?

SOLNESS
Mijn auto.

HILDE
Ja?

SOLNESS
Jij zei dat ik alleen maar vastgeraakt was in het kreupelhout.

HILDE
Ja?

SOLNESS
Dat ik wel los zou kunnen komen met een beetje geluk. Ik hoefde 'm alleen maar in zijn achteruit te zetten.

HILDE
Ja? En?

SOLNESS
Die auto staat total lost tegen een boom aan geparkeerd. Niks meer van over.

HILDE
Ach..

SOLNESS
Wat 'ach'?

HILDE
Misschien is er net een boom omgewaaid, ofzo.

SOLNESS
Ach, lul toch niet. Het waait toch godverdomme niet, of wel?

HILDE
Nou, nou.

SOLNESS
Hoe kom ik nu ooit thuis?

HILDE
Ook lullig voor mij. Ik dacht eindelijk dat ik van je af was.

SOLNESS
Ik wil naar huis.

HILDE
Kijk me nou eens aan. Ik heb je toch beloofd dat je thuis zult komen. Of niet?

SOLNESS
Ja.

HILDE

Dan kunnen we elkaar toch gewoon recht in de ogen kijken?

SOLNESS

Ja.

HILDE

Jij zei dat je me ergens van kende.

SOLNESS

Ja.

HILDE

Je had gelijk.

Solness bekijkt Hilde.

HILDE

Tien jaar geleden.

SOLNESS

Tien jaar.

HILDE

Waar was je?

SOLNESS

Ik weet het niet. Ik was waarschijnlijk aan het werk.

HILDE

Ja, maar Waar?

SOLNESS

Ik weet het echt niet meer.

HILDE wijst.

Je was dáár, bouwmeester Solness.

SOLNESS

Waar?

HILDE

In het dorp waar je net vandaan komt. Je hebt er kantoren gebouwd. De eerste gebouwen die hoger mochten zijn dan de kerktoren.

SOLNESS koortsachtig

Heb ik daar kantoren gebouwd?

HILDE

Weet je het weer?

SOLNESS

Het moeten de laatste kantoren geweest zijn die ik gebouwd heb. Tien jaar geleden geloofde ik allang niet meer in kantoren. Ik heb ze neer laten zetten en daarna ben ik woonhuizen gaan bouwen.

Twee, drie keer ben ik langs geweest tijdens de bouw. Hooguit. En daarna ben ik er nooit meer teruggekeerd.

HILDE

Nooit meer?

SOLNESS

Ja, tijdens de opening was ik er wel natuurlijk.

HILDE enthousiast, kinds

De opening! Met een feest, ter gelegenheid van u!

SOLNESS

Een feest.

Ja, zo gaat dat. Voor een feest is een aanleiding nodig. Maar als het feest begonnen is, verliest de feestende massa de aanleiding vrijwel direct uit het oog en zet het op een zuipen. Ik heb mij zelden eenzamer gevoeld dan op de openingen van mijn eigen gebouwen.

HILDE

Dat was bij ons wel anders.

SOLNESS

Is dat zo?

HILDE

Man, het was een knalfeest! Zelfs de doden stonden op uit hun graf om mee te dansen. En u stond ook niet stil. Wij schoolmeisjes waren allemaal in het wit, en –

SOLNESS

– Jij, een schoolmeisje?

HILDE

Ik zat nog op school.

SOLNESS

Natuurlijk! Jij moet nog een kind geweest zijn toen.

HILDE

Nou, toch al wel zo'n jaar of 12, 13, hoor.

SOLNESS

Jullie hadden die ballonnen vast!

HILDE

U weet het nog!

SOLNESS mijmerend

Ja, verdomd. De winkeliersvereniging had een ballonnenwedstrijd georganiseerd. Alle scholieren waren van harte uitgenodigd om deel te nemen. Voor de gelukkige winnaar was iets in het vooruitzicht gesteld.

HILDE tam

Een fiets.

SOLNESS

Ja! Een fiets. Inderdaad. Een fiets.

HILDE

En u bent de steigers opgeklommen, helemaal tot aan de nok, met een grote krans die u aan de voorgevel hing.

SOLNESS

Dat lijkt me onwaarschijnlijk.

HILDE ongeduldig

O?

SOLNESS

Dat is een heel oud gebruik, een krans aan de nok hangen, maar ikzelf heb dat nooit gedaan.

Zeker niet met mijn hoogtevrees.

HILDE

Toen wel.

SOLNESS

Ik moet er niet aan denken. Als ik moet klimmen word ik duizelig.

HILDE

Bouwmeester, u stond helemaal bovenaan de nok, zo spannend, wij beneden en u, hoe hoger u klom, hoe lager wij waren, en wij stonden helemaal beneden, uitzinnig op en neer te springen met die ballon in ons hand.

SOLNESS verdwijnt in de herinnering

Die ballonnen...Er werd afgeteld van tien naar nul, en toen lieten alle kinderen hun ballon los. Het leek een paar seconden te duren, maar ze stegen op. Niet veel later kwamen ze bij mij op ooghoogte voorbij. En zo, van dichtbij, zwevend, leken ze hun eigen leven te leiden. Een wolk van witte ronde gezichten aan een touwtje, buiten bereik van de zwaartekracht. En ik. Ik kon hun gezichten zien. En mijn God, ze keken zo verdomde blij.

En ik keek naar beneden, waar honderden aan de grond genageld gezichten hun ballon na keken. De spijt droop er vanaf, en die spijt zouden ze moeten wegdrukken met de hoop op een fiets die slechts één van al die kinderen zou krijgen. Slechts één meisje midden in de groep had haar ballon nog vast.

HILDE achteloos
Dat meisje, dat was ik.

Solness kijkt naar Hilde.

SOLNESS
Dat was jij.

Hilde kijkt terug.

SOLNESS
Verdomd, dat was jij.
Natuurlijk. Mijn God. Natuurlijk.
Ik ken jou. Waarom wist ik dat niet meer? Het komt me voor als een roes, die dag.

HILDE koket
U was dan ook in uitgelaten stemming.

SOLNESS
Ik stond op dat gebouw dolgelukkig die ballonnen na te kijken, en toen zag ik er nog één die nog altijd aan de grond genageld was. Ik dacht dat ik gek werd. 'Laat los. Laat los'
Jij hebt me bijna naar beneden laten donderen.

Hilde kijkt Solness triomfantelijk aan.

HILDE gezellig
Spannend, hè?

SOLNESS
Ben jij het echt?
Die hele dag, die opening, ik ben zelfs vergeten dat ik überhaupt dat stomme gebouw neer heb laten zetten.

HILDE
Maar dat is nog niet alles.

SOLNESS
Is er nog meer?

HILDE
Waar ik het eigenlijk over wil hebben, daar hebben we het nog helemaal niet over gehad.

SOLNESS

...

HILDE
Na de ballonnenwedstrijd en het feest was er het banket. Nou ja, banket. Eigenlijk was het gewoon een voortzetting van het feest, maar dan met eten.

We hadden een van onze beroemde prijsvarkens geslacht, en die werd door een uitbundige menigte verscheurd. Het was een zootje. Ik stond er met plezier naar te kijken.

SOLNESS

Jij was daar ook? Op het banket?

HILDE

U stond net met een kotelet in de hand, en als door een magneet werd uw blik naar de mijne getrokken. De warme jus liep over uw kin en zonder te kijken haalde u uw hand langs uw mond, vonden uw vingers een servet en toen stapte u op me af en zei.

SOLNESS

'Wil je een blikje?'

Verdomd. Dat heb ik gezegd.

'Wil je een blikje.'

HILDE

Weet je het weer.

SOLNESS

Ja.

Ik zag je staan in je feestjurkje, met linten eraan. En hoe je keek, het had iets hols. Alsof je niet helemaal hier was.

'Het is feest, dan willen de kinderen een blikje', dacht ik. Daarom ben ik naar je toe gelopen.

HILDE

Want jij schaarde mij blijkbaar onder de kinderen.

SOLNESS

Dat lijkt me logisch. Je was een kind.

HILDE

Ja ja.

SOLNESS

En je bent zonder morren mee naar achteren gelopen.

HILDE

Ja, en dat blikje dat heb ik gehad ook. Op plaatsen waar ik voor die tijd nog geen blikjes gehad had.

Solness kijkt niet begrijpend.

HILDE

U heeft me gekust, bouwmeester Solness.

SOLNESS

Niet!

HILDE

O jawel. Tien jaar geleden.

SOLNESS

Dat moet je gedroomd hebben!

HILDE

Dat had ú gedroomd!

U heeft me gekust alsof u al het leven via mijn mond naar buiten wilde zuigen. Niet één keer. En ook niet twee keer.

En u heeft me vastgepakt. Niet zachtjes. Niet teder.

En daarna heeft u het gezegd:

HILDE EN SOLNESS

Hallo. Hoe heet jij? Hilde. Hilde Wangel. Jij bent niet zomaar iemand, Hilde Wangel. Jij bent niet als alle anderen hier. Jij bent net als ik. Jij behoort tot de één procent. Jij gaat een zonnige toekomst tegemoet.

Je bent nog jong, maar over tien jaar kom ik je halen. Op een dag kom ik terug.

Onverwachts. En dan neem ik je mee. En dan, dan bouw ik ons koninkrijk. Een kasteel dat zal zweven in de lucht. Met een hoge toren, en de torenkamer is voor jou.

HILDE

Dat heeft u zelf gezegd.

SOLNESS

Dat is pertinent onwaar.

HILDE

Het is wel waar.

SOLNESS

Ik had vast wat wijn gedronken!

HILDE

En vlees gegeten. Veel vlees.

SOLNESS

Luister, misschien heb ik het gedacht, ok? Het is hooguit even in me opgekomen toen ik je zag staan in dat witte jurkje. Dat zou toch ook kunnen? Dat ik er wel zin in had, maar het uiteindelijk niet heb gedaan?

Solness probeert in die mogelijkheid te geloven. Dat lukt niet.

Ok, ik heb het gedaan. Ben je nou blij? Ik heb je wel gekust. Én ik heb dat allemaal gezegd. Jezus zeg.

HILDE

Je bekent?

SOLNESS
Wat jij wilt.

HILDE
Dat je mij meegenomen hebt, weg van het feest?

SOLNESS
Ja, ja.

HILDE
Dat je mij heeft beetgenomen? En gekust?

SOLNESS
Dat heb ik gedaan.

HILDE
En dat je mij tien jaar geleden die belofte hebt gedaan?

SOLNESS
Ja. Mijn God, wat een gênante vertoning..

HILDE
Ja, is het niet fantastisch gewoon?

SOLNESS
En hoe is het daarna verder gegaan tussen ons?

HILDE
Niet. We werden gestoord door een kelner met een klike vol lege flessen.
Je hebt me achtergelaten en bent weer teruggegaan naar het feest. Daar ben je
vervolgens direct weer achteraan gesloten bij het buffet.

SOLNESS
En jij?

HILDE
Ik? Ik heb tien jaar gewacht.
Maar jij bent niet gekomen.

SOLNESS
Nee. Hè, hè.

HILDE
Je had het beloofd.

SOLNESS
Beloofd? Ik heb ermee gedreigd!

HILDE
Ik heb dat nooit als een dreigement gezien.

SOLNESS

Ok, dan was het een spelletje.

HILDE

Ik speel geen spelletjes. Daar hebben we het al over gehad.

SOLNESS

Daar ben je ook nog een beetje te jong voor.

HILDE

Zeg niet dat ik jong ben!

SOLNESS

Dat was een compliment!

Zacht.

Luister. Ik was getrouwd. Nu nog, trouwens. Dus..

HILDE

Dus wat? Je denkt toch niet serieus dat ik gekomen ben om met je te trouwen?

Stilte

SOLNESS voorzichtig hoopvol

Is er een kind?

HILDE

Ach! Nee, natuurlijk niet man.

SOLNESS

Wat wil je in Godsnaam dan dat ik nu nog doe? Denk je echt dat ik in staat ben om een koninkrijk te bouwen.

HILDE

Bouwmeester Solness, waar u aan denkt als u denkt aan een koninkrijk, daar wil ik niks maar dan ook niks mee te maken hebben.

SOLNESS

Wat wil je dan?

Solness kijkt naar Hilde. Hilde kijkt naar Solness. Een enorm vuur laait op.

9. Het wonder.

Hilde en Solness kijken elkaar in de ogen. Achter Hilde's rug laait een enorm vuur op. Solness kijkt er recht in.

SOLNESS keert zich weg van het vuur.
Nee. Nee.

HILDE
Kijk.

SOLNESS
Nee, nee.

HILDE
Wat is er nou?

SOLNESS
Niet doen.

HILDE
Ik doe niks. Kijk me aan.

SOLNESS bedekt met zijn armen zijn gezicht.
Nee. Stop. Laat het stoppen.

Hilde draait zich om

HILDE
Wat is er? Hier gebeurt het. Aanschouw het wonder. Kijk het in de ogen.

SOLNESS
Dit wil ik niet.

HILDE
Doe niet zo raar. Het is allang gebeurd.

SOLNESS
Precies. Het is allemaal voorbij. Ik hoef er nooit meer aan te denken.

HILDE
Man, geniet er nou nog even van. Hier heb je van gedroomd.

SOLNESS
Dit is een nachtmerrie.

HILDE
Een nachtmerrie is ook een droom.

SOLNESS
Ik heb het warm. Ik moet mijn medicijnen hebben.
Alles is totaal anders gegaan als dat ik had gedacht.

HILDE

Hoezo keerde de verzekering dan niet uit?

SOLNESS

Ja, natuurlijk keerde de verzekering wel uit.

HILDE

Dan is er toch niets aan de hand?

SOLNESS

De tweeling. Allebei mijn zoontjes.
Ze kwamen om door de rook.

HILDE

Dat was het risico, toch?

SOLNESS

Niet doen, alsjeblieft.

Het was niet mijn schuld. De brand ontstond niet eens door die meterkast. In de logeerkamer stond een tv op standby. Die is ontbrand.

HILDE

Een tv moet je niet te lang op standby laten staan. Je had vaker moeten kijken.

SOLNESS

Dat heb ik niet gedaan.

HILDE

En toen?

SOLNESS

Ik heb het verzekeringsgeld opgestreken en ben aan het werk gegaan. Wat had ik dan moeten doen?

HILDE

En toen?

SOLNESS

En toen niks. De rest ben ik vergeten.

HILDE

De rest ben je helemaal niet vergeten.

SOLNESS

Als jij wist hoeveel moeite het me kost om mezelf bij elkaar te rapen. Elke dag weer.
Ik sta. Want ik laat mezelf niet los.
spreidt de vingers van zijn hand
Ik hoef maar dit te doen, en ik val in stukken uit elkaar.

HILDE wanhopig

Maar waarom heb je je dan niet vastgehouden aan je vrouw? Waarom liet je haar wel los!

SOLNESS

Ik heb gedaan wat ik kon. Ik heb alles terug opgebouwd, Mooier. Nieuwer. Duurder. Ik heb haar opnieuw een thuis gegeven.

HILDE

Nou..

SOLNESS

Ik heb gedaan wat ik heb beloofd. Ik ben een man van mijn woord.

HILDE

Ik ben bij je binnen geweest, Halvard Solness. Ik heb je huis gezien.

SOLNESS

Ik heb dorst.

HILDE

Tallose keren. Ik heb door het huis gelopen dat jij hebt laten herrijzen op de plek waar het oude in rook is opgegaan. Ik heb de keuken gezien, en daar heb ik het tikken van de klok gehoord. Ik heb je kamerplanten gezien, die zich volzuigen met water dat je vrouw ze geeft. Ik heb je slaapkamer gezien, ik ben in de kamer geweest en heb gezien hoe jullie samen sliepen, ineengedoken met de ruggen naar elkaar toe. Je ademhaling was bijna weg en je bloed stond bijna stil, maar je leefde nog. En ik heb door de lege kinderkamers gelopen. Waarom heb je in godsnaam kinderkamers laten inrichten in dat nieuwe huis.

SOLNESS

Ik heb dorst.

HILDE

Straks krijg je water.

SOLNESS

Wat had ik anders moeten doen?

Zuurstof, de brandstof van elk vuur.

We moeten boven alles zorgen dat we blijven ademen.

We moeten het vuur dat in ons brandt levend houden.

HILDE

Zwaar overschat, dat hele leven.

SOLNESS

Van het verzekeringsgeld heb ik meteen mijn baas uitgekocht. Ik ben kantoren gaan bouwen.

Want ik had mezelf beloofd dat ik Aline weer een thuis zal geven.

HILDE wanhopig
Dat is niet gelukt, Halvard.

SOLNESS
Nee, dat is zeker niet gelukt! Daarom ben ik woonhuizen gaan bouwen. Ik wil alleen nog maar woonhuizen bouwen. Mijn thuis is verwoest, maar huizen bouwen waar mensen een thuis kunnen hebben, dat kon ik nog wel.

HILDE oprecht
Dat is slim gedaan. Dat werd inderdaad een groot succes.

SOLNESS
Ja, maar tegen welke prijs?
Mijn twee kleine jongetjes, Hilde. Mijn kleintjes.

HILDE
Je had Aline nog.

SOLNESS
Aline was niet meer te redden. Dat was een kwestie van gecontroleerd uit laten branden.

HILDE
Daar ben je bouwmeester voor. Bouw terug op wat verwoest is.

SOLNESS
Wat tussen ons in staat is zo groot, je krijgt het niet meer weggeleefd.

HILDE
Je moet elkaar blijven zoeken.

SOLNESS
Hoe dan? Door te praten zeker.
Praten. Zij wil niets anders dan praten. Over vroeger. Over toen. Maar sorry. Dat kan ik niet.
Ik probeer te praten, maar ik sta oog in oog met haar en ik kan het niet meer.
Ik val stil.

HILDE
Er is een oud verhaal over een vrouw die de herinnering aan haar naasten levend probeert te houden. Weet je wat haar straf is? Zij wordt ingemetseld. Verstopt achter steen.

SOLNESS
Ik metsel geen mensen in. Ik geef mensen een thuis. Met ramen en een deur.

HILDE
En lege kinderkamers.

SOLNESS

Wat kan ik doen? Als ik niet eens met haar kan praten? Wat kan ik dan nog doen?

HILDE

Schrijf het op.

SOLNESS gretig

Ja. Opschrijven. Dat is een goed idee. Dat zal ik doen. Dat ga ik doen.

HILDE

Hier heb je papier.

SOLNESS

Wat? Nu?

HILDE

Ja, natuurlijk. Wanneer anders.

SOLNESS

Maar wat moet ik dan opschrijven?

HILDE

Wat je haar al die tijd had willen zeggen.

Stilte. Solness kijkt hulpeloos naar Hilde.

HILDE

Je hebt zelf wel een pen neem ik aan. Een beetje architect heeft een pen bij de hand.

SOLNESS

Ik ben geen architect, ik ben projectontwikkelaar.

Solness pakt een pen uit zijn binnenzak en schrijft op het papier. Een last lijkt van zijn schouders te vallen. Hilde komt naast hem staan. Neemt hem het papiertje uit handen en geeft hem er wat water voor in de plaats. Solness drinkt het in één keer leeg.

Het vuur dooft langzaam weg.

HILDE met een half oog het zojuist geschreven briefje door lezend.

Weet u, bouwmeester Solness. In feite heb je de hele tijd al gelijk gehad.

Solness kijkt op.

HILDE

Nee, echt. Als ik het zo allemaal op een rijtje zet: ja, misschien heb je toch wel gelijk.

Je hebt me overtuigd.

SOLNESS

Waarin?

HILDE vouwt secuur het briefje op
Toeval bestaat niet. Ik was inderdaad wat naïef om erin te geloven. Sorry.

Hilde stopt het briefje in Solness' borstzakje.

SOLNESS paniekerig
Heb ik dat gezegd? Dat toeval niet bestaat?

HILDE
Ja. Net nog.

SOLNESS
Begrijp je het dan nog steeds niet? Je moet nooit geloven wat ik zeg

HILDE
Het is makkelijk om de dingen af te doen als toeval. Als je net een tikkeltje verder kijkt is er vaak een hele logische verklaring:
Een man rijdt op een rechte weg, met 100 km per uur in een hypermoderne ultraveilige auto frontaal tegen een boom. Geen concrete aanleiding en geen remsporen. In de borstzak van de man zit een brief aan zijn vrouw. Welk mens denkt er dan nog aan toeval, Bouwmeester Solness?

SOLNESS
Nee, nee, nee, nee.

HILDE
Wat?

SOLNESS
Ik weet niet wat je hier impliceert, maar/

HILDE
/Heel simpel. Je hebt aan het stuur getrokken.

SOLNESS
Stuur? Aan welk stuur?

HILDE
Aan het stuur van je auto natuurlijk. Let nog even op.

SOLNESS
Onmogelijk. Ik ben de macht over het stuur verloren.

HILDE
Onzin. Je passeerde rakelings die tegenligger, je trok je auto met een kleine handbeweging terug de weg op, je keek hoe de rode achterlichten van de tegenligger om de bocht verdwenen. En toen heb je het gedaan. Je hebt je stuur omgegooid.

SOLNESS

Ik moet even zijn weggevallen. Ja, dat moet het zijn geweest. Toeval. Een ongelukkige samenloop van omstandigheden.

HILDE

Nee. Je hebt met je volle bewustzijn met alle kracht het stuur één kant opgetrokken, naar links maar het had evengoed naar rechts kunnen zijn, dat betekent verder niks. Het was geen bevlieging. Het is zelfs even door je heen geschoten dat als je goed stuurde, je je auto alleen maar in het kreupelhout zou kunnen laten belanden en dat het met een sisser af had kunnen lopen. Maar dat wilde je niet. Dus koos je voor de tweede keer. En je stuurde bij. En je parkeerde je auto willens en wetens frontaal tegen de stam van een honderd jaar oude boom. En zo is het gegaan. Zo ben je gecrashed. Zonder toeval. Je hebt het zelf gedaan.

SOLNESS

Niet waar. Het was een ongeluk.

HILDE

Wat het ook was, geluk heeft er volgens mij weinig mee te maken gehad. Daar had je ook al gelijk in.

SOLNESS

Kijk mij dan. Ik ben kapot.

HILDE

Kun je staan?

SOLNESS

Waarom moet ik staan?

HILDE

Hier.

Hilde geeft Solness de pruik. Solness blijft zitten en neemt de pruik aan. Hij kijkt naar de pruik in zijn schoot.

10. Bijna thuis

Bij Aline aan de deur. Midden in de nacht.

HILDE

Mag ik even binnenkomen?

stilte

ALINE korte aarzeling

Ja, kom binnen.

HILDE

Het spijt me dat ik u dit moet vertellen, maar

ALINE

Laat u de plichtplegingen achterwege, het is al pijnlijk genoeg.

HILDE

Wilt u niet even gaan zitten?

ALINE

Ik sta liever.

HILDE

Ik heb uw man gevonden.

ALINE

...

HILDE

In zijn auto. Aan de kant van de weg.

ALINE

...

HILDE

Hij, ik weet het niet, hij moet de macht over het stuur zijn kwijtgeraakt.

ALINE

Hoe erg is het?

HILDE

Hij was op slag dood.

ALINE

Ja. Ja. Natuurlijk.

HILDE
Gaat het wel?

ALINE
Met mij? Jawel. Jawel.

HILDE
Gaat u anders even zitten.

ALINE
Zie jij een stoel?

HILDE
Het spijt me zo.

ALINE
U heeft er toch geen schuld aan?

HILDE
Het spijt me voor u.

ALINE
Ik kan er ook niets aan doen, ben ik bang.

HILDE
Nee, natuurlijk niet. Niemand kan nergens wat aan doen.

ALINE
Heeft hij nog iets gezegd?

HILDE
Nee, toen ik hem vond kon hij niet meer praten. Hij moet in één keer weg geweest zijn.

ALINE verward
Ach, dat zei u net al. Sorry, ik moet even..

HILDE
Meneer Solness droeg nog wel een brief voor u bij zich.

Hilde geeft Aline het briefje dat Solness net geschreven heeft. Aline leest het.

SOLNESS met een treurige glimlach
Dank u wel. Dank, dat u dit voor me gedaan heeft.

HILDE
Kan ik iets voor je halen? Water?

SOLNESS
Nee, dat hoeft niet. Ik ben al rustig.

HILDE

Hij heeft in ieder geval niet geleden.

SOLNESS

Wie?

HILDE

Uw man.

SOLNESS

Nee...

Stilte. Solness staart even naar het briefje in zijn hand. Kijkt Hilde dan recht aan.

SOLNESS

Er is een heleboel verkeerd gegaan.

HILDE

Wie kan daar nou iets aan doen? Wat heb jij nou echt verkeerd gedaan?

SOLNESS

Misschien is dat het 'm juist. Onze schuld zit waarschijnlijk veel en veel meer in de dingen die we nalaten te doen.

Vergeef me alsjeblieft.

HILDE

Ik ben niet echt de persoon om dat te doen, denk ik.

SOLNESS

Jij bent perfect. Jij bent degene die alles verbindt.

Jij bent nu zo oud als Aline toen ik haar ontmoette 41 jaar geleden. En ten tijde van de brand was Aline even oud als mijn moeder toen ze met me mee reed in de ambulance.

En tien jaar geleden stond ik op het dak van mijn gebouw en kruisten onze paden voor het eerst. Toen was je even oud als mijn zoontjes nu zouden zijn geweest.

Hoewel ze in werkelijkheid nooit ouder zullen worden dan een paar weken.

En ik? Ik sta nu ergens op een punt dat alles en iedereen voorgoed onbereikbaar is geworden voor mij.

HILDE

Ik vind dat een ingewikkelde gedachte.

SOLNESS

Dat is precies wat ik wil zeggen.

Tijd doet de meest onnavolgbare, meedogenloze dingen met ons, en tegelijkertijd heeft het totaal geen invloed op onze herinnering. Op hoe we de hele geschiedenis achteraf onthouden. We staren ons blind op tijd, we geven het de hoofdrol in ons leven. Maar in de wereld van het verhaal wordt tijd als een klein kind aan de kant geschoven. En ondertussen worden we er door vermoord. Ons leven valt in kleine momenten door onze vingers heen.

HILDE

Dan moet je ervoor zorgen dat je die momenten onthoudt.

SOLNESS

Alleen de slechte dingen zijn me bijgebleven.

HILDE

Laat het los.

SOLNESS geïrriteerd.

Dat lukt niet, dat probeer ik je toch de hele tijd te zeggen.

HILDE

Je kunt niets maken voor de toekomst.

Je kunt alleen maar voor inhoud zorgen op het moment zelf.

En hopen dat dat later betekenis krijgt.

SOLNESS

Vaak gebeurt dat helemaal niet.

HILDE

Vaak niet.

SOLNESS

Godverdomme

HILDE

Rustig maar.

SOLNESS

Ik heb koude voeten. Ik wil naar huis.

HILDE

Rustig. Ga even zitten.

Solness gaat op de grond zitten.

SOLNESS

Sorry, hoor.

Wat doe ik hier?

Wat doe jij hier? Wat wil je later worden?

HILDE

Ik wil niks worden, ik wil gewoon zijn.

Al weet ik ook niet eens hoe dat precies moet.

Hilde pakt een deken om Solness toe te dekken.

SOLNESS

Jij bent jong. Je had mijn dochter kunnen zijn.

HILDE Solness toedekkend

Ja.

SOLNESS

Nou, hier. Je bent altijd iets. 'Zijn' daar hoeft je verder niets voor te doen. Dat schept ruimte om iets te gaan worden.

HILDE

Stil maar. Je hebt gelijk.

Gaat bij Solness zitten. Legt zijn hoofd in haar schoot.

Beter zo?

SOLNESS

Het kind vergeeft zijn vader. Dat is een hele gangbare situatie.

Duizenden en duizenden volwassen kinderen worstelen elke dag nog met ouders, die van alles voorgoed voor ze hebben verpest en die dat nooit maar dan ook nooit meer goed kunnen maken.

Kijk naar mij.

Mooie vader ben ik. Toch?

Bevrijd ons allebei en vergeef me.

HILDE aait Solness liefkozend over zijn hoofd.

Ssssst.

SOLNESS

Een dochter hoort zijn vader niet in bed te leggen. Sorry.

HILDE

Als Engel kan het wel

SOLNESS

Ja, ja. Als Engel wel.

HILDE

Stil maar.

SOLNESS

Je bent een engel.

HILDE

Ja.

SOLNESS

Een engel in het donker.

HILDE

Het wordt vanzelf wel weer licht.

SOLNESS

Morgen pas.

HILDE

Is dat niet goed genoeg?

SOLNESS

Ik had vandaag nog thuis willen komen.

HILDE

Maak je maar geen zorgen. Je bent er bijna.

Langzaam Licht.

Langzaam Donker.

Muziek: Ruben Block - Sweet dreams.

Einde